

old. „el lesz hagyatva tőle“), akkor kétségkívül hasznos munkát fognak végezni a Biblia érdekében az izr. ifjúságnál és családokban.

Mivel a fordításnak tudományos aspirációja és jellege nincs, mi protestánsok maradjunk csak a mi bibliafordításaink mellett, mert ha ez az izraelita fordítás közelebb jár is a mindennapi nyelvhez, a mieink viszont ünnepeyesebbek, stilszerűebbek, nem is szólva arról hogy ugyanakkor az eredeti szöveget is fedik annyira, hogy úgy az ifjúság, mint a család (mert ezeknek szól ez a könyv is az izraelitáknál) csak haszonnal forgathatja.

Dr. Kállay Kálmán.

Emlékkönyv Dr. gróf Klebelsberg Kunó negyedszázados kulturpolitikai működésének emlékére, születésének ötvenedik évfordulóján. Szerkesztette és kiadta Dr. Lukinich Imre. Rákosi Jenő Budapesti Hirlap ujságvállalata r.-t. nyomdája. 1925. 8°. 641 lap.

Az elmúlt hónap elején egy külső kiállítására és terjedelmére nézve egyképpen impozáns könyv jelent meg a könyvpiacón. Arányaiban jólesően emlékeztet azokra a kötetekre, amelyekkel egy-két év óta a Magyar Történelmi Társulat szokta megörvendeztetni történetkedvelő olvasóit. A szerkesztőnek a Történelmi Társulattal való szoros viszonya magyarázza ezt az önkéntelen hasonlóságot. De a könyv mindamellett nem tekinthető egy testület, például a Történelmi Társulat ajándékának. Ötven tudós szakember állott össze, — nagyobbára egyetemi tanárok, — dr. Lukinich Imre múzeumi könyvtárigazgató vezetése alatt, hogy megemlékezzenek a jelenlegi kultuszminiszter negyedszázados kulturpolitikai működéséről. Ennek az együttműködésnek beszédes eredménye ez a könyv, amely gróf Klebelsberg Kunónak felvidítő, további alkotásra serkentő emlék és kitüntetés, az ötven tudósnak az ünneplő öröm királyi formája, munkaközben égy percnyi pihenő, nekünk az olvasóknak — esemény. Végigtekintve az újabb időkben megjelent emlékkönyveket, s számbavéve a régieket is, nem egykönnyen találunk a mostanihoz hasonlóra. Ezt természetesen, nem csupán a terjedelemre értjük.

A könyvben egyetlen cikk sem szól Klebelsberg gróf kulturpolitikai érdemeiről, — öntudatos emberek szemérmes tiszteletéhez illően, — mégis meg vagyunk győződve, hogy ez a könyv maradandóbban bevési Klebelsberg gróf idegen hangzású nevét, a magyar kultúra fennmaradásáért fáradozó, értékes alakját a magyar tudományos köztudatba, mint bármily áradozó dicséret. Érezzük, hogy Klebelsberg gróf messzire néző szeme hamarosan észre fogja venni, hogy ez az emlékkönyv kulturális tevékenységének jóformán csak egyik teréről mutat be természet: a *történelmi tudományok* széles mezejéről. Ilisszük, hogy nem fogja tekinteni ezt a könyvet sem ő, sem más, működése *értékelő* bírálatának, több ízben szemrehányásképp felrótt kulturpolitikai egyoldalúsága írásba rögzített tanuságtételének.

Nem tekintjük feladatunknak az ötven tudós dolgozatainak teljes felsorolását. Azt ismétljük meg csupán, hogy a történelmi tudományok köréből való a legtöbb értekezés. Terjedelmükre nézve különbözők. Az egy-két oldalas összefoglalástól a terjedelmes értekezésig van képvisellete a dolgozatoknak. A témáknak tarka változata vonul fel előttünk, jelezve a tudományszak kimeríthetetlen gazdagságát. A szerkesztői gond jüd-

rendi sorban helyezte el a dolgozatokat, egymás mellé, kitöltve azt a roppant közt, amely az egyiptomi piramisok korától a százszentdős Jókai-napjainkban folyó ünneplése között van.

Az alkalomszerűség, aminek e könyvben méltán hivatása volna, csak kevés téma megválasztásán látszik meg. Célunk itt arra a kivételes alkalomra, hogy a kulturpolitikus számára még az ünneplésnél is kedvezőbb a termékenyítő gondolatok szolgáltatása, amely az oly cikkekben van meg, mint *Szekfü* Gyulának a Világtörténet és magyar történet című dolgozata, melyben a világhistóriai studiummal foglalkozók számára a jelenlegi történelmi helyzet szülte munkamezőket, és irányvonalakat adja meg. Idetartozik *Hóman* Bálint közleménye Hevenes Gábor és a jezsuita történelmi iskola hatalmas arányú forrásgyűjtésének bemutatásával, úgyszintén *Gragger* Róbert cikke Rotaridesről, a kedvezőtlen körülmények között is nagyra vállalkozó, és a segítő kezek hiánya miatt összeroppanó tudós életének eszméltető rajzával. Ide vesszük *Moór* Gyulának, *Ereky* Istvánnak, *Pintér* Jenőnek, *Kovács* Alajosnak összefoglalásra törekvő értekezéseit.

Némelyik dolgozattól egy hosszú életmunkának megszürt eredménye szól, mint *Színnyei* Józsefnek a Halotti Beszéd hangtanát összefoglaló dolgozata, vagy *Csánki* Dezső várva-várt történelmi földrajz folytatásának Bars megyéről nyújtott fejezete.

Mások számára nem egyéb ez az ünnep alkalomnál arra, hogy az éppen kezük ügyében levő témán mutassák meg tudományos törekvésük irányát, kutató módszerüket és az igazságot, amelyért dolgoznak és lelkesednek. *Gombocz* Zoltán, *Németh* Gyula, *Melich* János, *Jakubovich* Emil, *Láng* Nándor, *Iványi* Béla, *Holub* József, *Gerevich* Tibor, *Domanovszky* Sándor, *Károlyi* Árpád és mások cikkei sorakoznak ide.

Némelyik cikk nem több mint egy anekdoton, egy történetesen előkerült adat kikerekített magyarázata, mint *Dézi* Lajosnak Paskó Kristófról írt életrajzi adatai.

Vannak az emlékkönyvben oly cikkek is, amelyek csak ünnepelni vannak itt, valójában valamelyik nagyobb tárgyalás egy kiszakított részletét teszik, amelyeknek igazi élete ott folytatódik a szerves összetartozás egységében. Ilyen *Hornyánszky* Gyulának a demokratikus eszmék és intézmények a görögök között a közvélemény keletkezésének szempontjából című dolgozatrészlete, *Angyal* Dávid: Az 1615-iki bécsi török békének titkos pontjai című, *Hekler* Antal Michel-Angelo tanulmányok című fejtegetése.

Mindent összevéve, meg vagyunk győződve, hogy e könyvben sok oly cikk van, úgy az itt említettek, mint a fel nem soroltak között, amelyeknek eredményeire a szaktudomány sokszor fog hivatkozni, ezért megszerzését különösképpen ajánljuk. A könyv elején levő rézmetszetű arc-képet Prihoda István készítette.

Zsinka Ferenc.

Hóman Bálint: A Szent László-kori Gesta Ungarorum és XII—XIII. századi leszármazói. (Forrástanulmány.) Budapest, Magyar Tudományos Akadémia, 1925. 4°. 108 l.

Anióta a magyar történetírás komoly tudományos utakon ha-